

לשואה ולגבורה, שיחול השבוע. מחשבה ה' הופכת את כוכב האפר לגר זכרון.

מפלגות

הסיסמה הקולעת

הפגנות ה'1 במאי, השנה, נראו כהלוכות צללים. ההסבר מונח, אולי יותר מכל, באופייה של הפגנת מפ"ם בתל-אביב. חברי המשקים ותנועת הנוער נשאו סיסמאות פועליות ומיניות: נגד הפער הסוציאלי! נגד שמירה על השכר הריאלי של העובד! לחיסול האבטלה ותעסוקה מלאה! מתי כבר יהיה שלום? נגד כפייה זתית ו' חופש המצפון!

צינונות

שחומי-העור

יצחק נימצוביץ הוא אחד הפועלים הוותיקים ביותר של עליית הנוער. הוא גם סופר

שאלתי ילדים בני 14 מה זה אושוויץ. הלוואי שפה היו יודעים מה שהם יודעים. שם. כך העיד השבוע שמהם הולצברג, המשוגע להנצחת זכר השואה, שנעצר לא פעם בישראל על הפגנותיו נגד כל מה ש' נראה לו כמתן הכשרה ישראלית לגרמניה. הוא דיבר על מעמד שהותיר אותו מנוע' זע: הסרת הלום מעל אנדרטת אושוויץ. מ' מה שהתפרסם בארץ, סיפר שמה, לשעבר לוחם גיטו וארשה, מתקבל הרושם שבטכס גיטו הפולנים להעלים את חלקם של היהודים בשואה של אושוויץ. זה לא נכון. כולם דיברו על היהודים.

הוא עצמו דיבר עם ראש ממשלת פולין, יוזף צירנקביץ' ואם הגנרל הרוסי ששיח' רר את אושוויץ. שניהם כבו, למראה המתנה שהגיש להם: אלבום עטוף-שחורים, שנשא את הכתובת בעברית ובאנגלית: כוכב האפר. הסייג שבפנים. אי-אפשר להגדיר את האלבום הנאה כיצירה אמנותית, למרות ש'

קניספל: "עוצר בדוקים באושוויץ" שיר-השירים של קינת השואה

בייצורו חברו שני אמנים ברוכי-כשרון: ה' סופר ק. צטניק, והצייר גרשון קניספל. כוכב האפר הוא מצבה, החקוקה בשחור על גבי לבן, במילים ובציורים. הקטעים הי' כתובים נלקחו מספרו של ק. צטניק, לוכב האפר או השטון מעל הראש. אם ייתכן לק' רוא לספרות-הממות שירה — הרי ספר זה הוא שיר-השירים של קינת השואה.

גרשון קניספל לא היה אסיר במחנות הי' כמות. הוא ראה את אושוויץ לראשונה לפני עשר שנים, בדרכו חזרה מפסטיבל הנוער במוסקבה. הוא היה צייר צעיר ומצליח, אשר זה עתה קיבל פרס נכבד בשל יצירותיו, שהוצגו במסגרת הפסטיבל.

מאז אותו ביקור לא מצא מנוח לנפשו. ח'פיסתי משהו שישחרר אותי ממוקת אושוויץ, סיפר, ולא מצאתי. הסייג לא רדף אחרי — הוא היה בתוך תוכי. ב' נשמתי.

הפצעים שהגדירו. יום אחד החליט קניספל (38) לבטא את המוקקה בציור. אבל איך מצוירים שואה? הוא חיפש את ק. צט' ניק, בתקווה שיתן לו את המפתח. יש להישרף כדי לחיות את פלגית אוש' וויץ מחדש, הוהירו הסופר. קניספל היה כוכן להישרף. ק. צטניק סיפר לו מה זאת היתה אושוויץ. נשרפתי יותר ויותר, נזכר קניספל. ס'סיואציות קמו שוב ושוב לתחיה, עם תיאוריו הקולחתם של ק. צטניק.

עבודתם המשותפת נמשכה חודשים. ק. צטניק סיפר, קניספל צייר. ק. צטניק תיקן, יעץ, וקניספל צייר עוד.

עד שיום אחד נשמו שניהם נשימה עמר' קה: הצליה לא מחשכי המות הסתיימה. תודתי נתונה לק. צטניק שאלני מן הי' רדיפה הנוראה, הכריז קניספל. וכאשר נש' אל אם לא היסט לפני שניגש לעבודה כזו, הסייג: פחדתי שאני מגרד פצעים טריים. אבל ראיתי שהפצעים הגליוו. הגליוו יותר מדי. החלטה שהגיע הזמן לעורר מחדש את הזכרון.

ב' קובנה החמישית של הוועד-הפועל מר' נחת פצצה. המומחים מנסים לסלק את תה. אנשי-מקצוע משתוללים לפרק אותה. הבוסים הגדולים מחפטים דרך לשכנע את הפועלים כי זהו סתם חזיון. אבל כל זה לא יעזור להם. הפצצה חתפוצץ.

הנית אותה שם, לפני חודש וחצי, העולם הזה, תחת הכותרת "לכל דבר יש גמול", בליחי השאלה: הספן נלקח מכל פועל ו' שכיר — מה עושים בו? באיזה עיסקות מנגלגים אותו?

היו"ר קיבב הזמ

סיפור הוא אחד הגדולים שפורסמו ב' אי-פעם על הנעשה בממלכת ההסת' דרות. גיבוריו הם ראשי משק הכספים של ההסתדרות — אנשים החולשים על מאות מיליונים של לירות.

כיום רועדים האישים הגדולים האלה מ' פחד. פחד למעמדם בחברה, פחד לקאריירות שלהם, פחד מן האפשרות שהמטרה תת' ערב בפרשה.

הם מתכים בחדרה להחלטתו של מזכיר ההסתדרות, אהרון בקר, מה לעשות בפצצה שהונחה לפניו: לפוצץ אותה לעיני עם וערה — או לנסות לפרקה בחשאי?

לא קל לבקר להחליט. מזה שבוע שלש הוא מתחמק מן ההכרעה, תוך ניצול ימי' החג הרבים. חברי המוסד לביקורת של הי' הסתדרות לא הצליחו למסור לו את הדו"ח המפוצץ, למרות שהוא כבר מוכן באמתחתם מאז ערב החג.

על הטמון בדו"ח יכולה ללמד עובדה אנושית פשוטה: כאשר תפס יו"ר המוסד יעקוב ברומברג את מלוא היקף השערוריה שהיו' טל עניו לחקרה, הוא קיבב הזמ, ובמשך יומיים לא הופיע לעבודתו.

המזכיר הורה לחקור

ע' ל מה נערכה החקירה? מכתב רישמי מאת הממונה על קרנות הפנסיה של ההסתדרות, הלל זיידל, אל אהרון בקר, משיב על כך. כתב "שר הי' קרנות" למזכיר הכללי: "הגילויים שהתפ' רסמו בהעולם הזה ביום 15 למאוס ובהארץ כה-23 למאוס, מחייבים חקירה."

ייתכן שהפנייה עצמה לא היתה משיגה שום תוצאה. אבל העולם הזה, שפוצץ את הפרשה, לא הירפה ממנה. הוא המשיך ל' הוסיף גילויים חמורים ומדויקים עוד יותר. גילויים אלה עוררו את זעמם של פועלים רבים, בייחוד בתקופה של אבטלה ומיתון. תגובה אופיינית היתה זו של מנדל זינגר, יו"ר אירגון הפנסיונרים של קרן הגימלאות בחיפה. זינגר, עסקן ציוני ותיק שהאמין בתומו כי כספי הקרנות קודש להבטחת עתידם של הפועלים, נדהם מגילויי העולם הזה.

הוא שלח מכתב לאהרון בקר, תבע להשעות את ד"ר שלמה רעיה.

רעיה הוא מנהל גמול, החברה ההסת' דרותית המרכזת את כספי כל קרנות הגמל והפנסיה של ההסתדרות. העולם הזה האשים אותו בביצוע עיסקות בלתי-כשרות בכספי הקרנות, הוכיח גם כי הוא שקר, כדי ל' חפות על עיסקותיו.

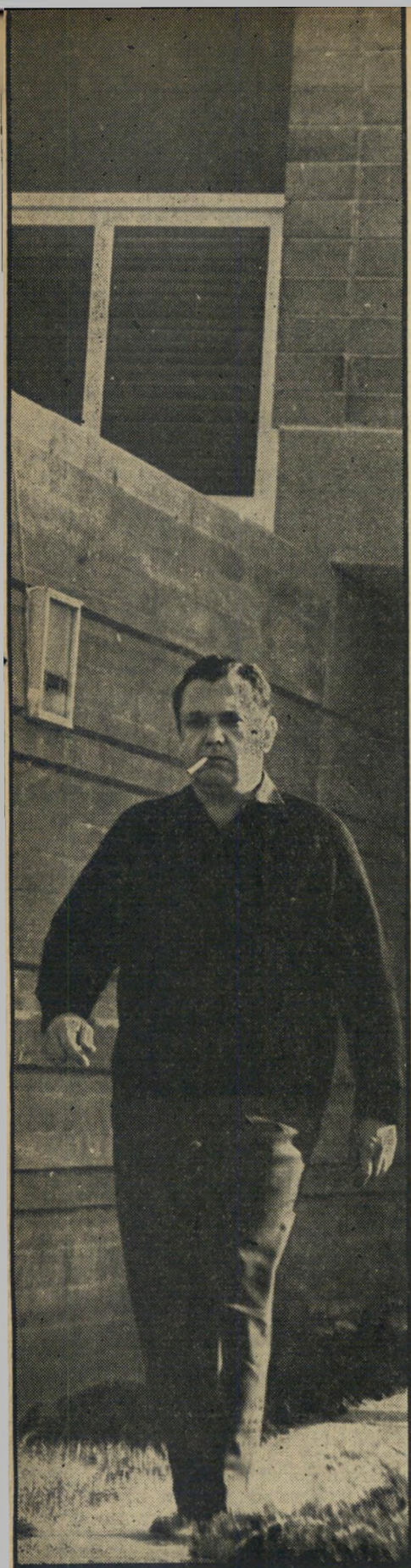
חבר הוועדה המרכזת מטעם אחדות-העבר' דה, נתן אלמולינו, אף הגיש שאילתה רשמית למזכיר הכללי של ההסתדרות ב' הסתמכו על גילויי העולם הזה. הוא רצה לדעת מה האמת, ומה עושה הוועד הפועל כדי לברר את האמת.

לכן, בליט ברירה, הורה בקר לפתוח ב' חקירה.

מפ"ם שתקה

כשיו כבר הסתיימה החקירה. לפי כל הכללים והתקדימים — בזה היה של מתיים כל העניין. שכן המוסד לביקורת של ההסתדרות מעולם אינו מפרסם את מימצאיו. ובאין פירוט — אין עונש.

אבל בפרשה הזו מעורב השבועון הי' מסויים. היא נוגעת למאות אלפי שכירים. עתונים אחרים, שהתעלמו בתחילה ממנה, הבינו כי זאת פרשה גדולה מדי מכדי שיו' כלו לעבור עליה בשקט. מעורב שבר את שתיקתו השבוע, כאשר הרגיש סופרו ל' ענייני ההסתדרות, משה מיולס, שכאן מר' נחת פצצה אדירה. הוא יכול היה רק למסור

יום שחור

היה למנהל בנק הי' פועלים מנחם יס' שחור, כאשר חשף העולם הזה את חלקו בשערוריה. הוא נראה בפתח הווילה שלו.

על ניחושים מסכים לתוצאות החקירה. הוא לא ידע את הפרטים — כי הם נשמרו ב' סוד כמזכר.

מדוע?

ההסבר היחיד יכול היה להיות: מתוך תקווה להעלים אותם מן הציבור, כפי שנהוג בהסתדרות.

בייחוד שבדברים כאלה קיימת שתופות שתיקה בין המפלגות המיוצגות במוסד ל' ביקורת: מפא"י, אחדות-העבודה ומפ"ם. מה עוד, שבין מקבלי-ההנאות שנחקרו היתה גם עסקנית מפ"ם קלרה "הדודה" רונגיל. על המיטמר, למשל, לא הגיב כלל על הי' גילויים, מלבד קביעה פסקנית כי כל זה אינו אלא שקר גס.

השאלה שהעסיקה השבוע את הבוסים, גרמה להם לגדודי שינה היתה: האם